

activ, dar diferența între publicul larg și acest „comando” este puțin prea mare. Este o diferență de calitate, de disponibilitate de înțelegere a fenomenului. Mass-media ar putea să facă ceva mai mult pentru teatru.

Aici vă referiți și la înregistrarea pe bandă magnetică a spectacolelor de teatru ?

Nevoia este evidentă, pentru toate aspectele, inclusiv pentru scenografie. Eu simt nevoia unei expoziții de scenografie pentru că sunt spectacole care se joacă de puține ori, dar la care au lucrat scenografi foarte buni și care se pierd. Cred că ar trebui să se revină la o bienală de scenografie făcută inteligent și nu doar ocazional, pentru că tot ce duce de la schiță la produsul finit merită să fie expus. Travaaliul de atelier are aspecte extraordinare; îmi aduc aminte de schițele lui Bortnovski, care erau în fapt mici bijuterii grafice. E păcat că lucrurile acestea sunt atât de pasagere și nu rămân în conștiința unei arhive de artă. Teatrul este o artă efemeră, are o secvență de timp în care se joacă, produce un impact și după aceea dispare.

Și cum este mai bine: să-i respectăm caracterul efemer sau să luptăm contra lui ?

Măcar în scopuri documentare și didactice, spectacolele ar trebui păstrate. Mi se pare anormal să nu existe o arhivă. Încercând să facem o retrospectivă a marilor noștri scenografi, am căutat documente și, spre surprinderea mea, am descoperit că mai există foarte puține fotografii, documente, cronici. Multe s-au pierdut. Deocamdată nu am nici timp, nici bani și nici oameni preocupați de așa ceva, pentru că este vorba despre o muncă

de cercetare care cere mult efort, multă dedicare. Este un efort, e adevărat, dar e un efort care trebuie făcut la un moment dat, măcar selectiv.

Revenind la spectatorul de teatru Mihai Oroveanu, ce fel de spectator sunteți dumneavoastră, cum vă manifestați ?

Nu-mi place publicul stadioanelor, publicul de arenă și nici cinismul unui circ roman în sala de teatru nu mi se pare corect. M-a surprins să văd astfel de reacții la Fenice, de mult, și am fost foarte uimit. (*Râde.*) Se protesta chiar în timpul ariei unui tenor, la câteva falsete. Am auzit chiar un: „*Manca la voce!*”. În teatru, însă, este o anumită stare la care eu particip, mă las purtat într-un mod chiar infantil, pentru că îmi place atmosfera. Sunt mai degrabă indulgent ca spectator. Și cred că noi, românii, suntem un public mai degrabă gentil. Acum, sigur, intervine și rolul presei și prestigiul cronicarului de teatru, care la noi diferă de ceea ce se întâmplă în străinătate. Aici, în general, oamenii sunt strict constatativi, cu foarte puține adjective. În alte părți, și chiar la noi, cu ceva vreme în urmă, o cronică făcută cu haz și cu bun-gust putea să dărâme un spectacol. Nu e nimic anormal ca lucrurile să se petreacă așa, dar eu prefer mijloace mai urbane decât manifestări de public de fotbal.

Există spectacole la care v-ați dus de mai mult de două ori ?

Da, dar puține. Mi-a plăcut prestația lui Horațiu Mălăele în rolul dublu din piesa lui Goldoni pusă de Vlad Mugur (*Doi gemeni venețieni*, Teatrul „Notara”). Am fost de mai multe ori, pentru că la unii actori există o variație în joc și îmi place să o urmăresc. L-am

remarcat pe Mălăele și în calitatea lui de regizor și se vede că, în cazul lui, ceea ce face este rezultatul unei îndelungi experiențe, al unei disponibilități foarte energice și vivace. El are și bunul-gust de a-și cunoaște foarte bine registrul în care poate să se miște. Pe Mălăele nu îl poți folosi la orice. Are o disponibilitate foarte precisă și inteligentă. Cred că sunt oameni care au construit un teatru întreg în jurul personalității lor și lucrul acesta mi se pare pozitiv, pentru că asigură un fel de alternativă. Când personalitatea este puternică, marchează trupa. Pentru mine, Harag era un exemplu de asemenea dirijor. Cum este și Pintilie. Este foarte greu pentru astfel de oameni să lucreze cu trupe diferite și să se schimbe de la un spectacol la altul. Ei sunt într-un fel previzibili, dar previzibili în sensul bun al cuvântului, pentru că rămân într-o zonă de bun-gust și de surpriză adevărată.

Ca organizator de expoziții, aveți vreun proiect pe termen scurt ?

Mi-ar plăcea să găzduiesc expoziții în care să se insereze și mici spectacole de teatru. Astfel de lucruri se întâmplă în arta contemporană; mai des în alte părți decât aici. Am avut și noi astfel de expoziții, ca „Experiment” și alte expoziții personale cu zone de happening. Este deschisă acum o expoziție importantă a lui George Apostu, dar foarte puțină lume știe că Apostu a făcut decor de teatru și că a acceptat, cam prin anii '80, ca lucrările lui să fie prezentate pe o scenă din Canada, la o piesă a lui Astaloș. Către lucruri de genul acesta ne putem îndrepta și noi.

Miruna Berescu
ianuarie 2001

Noțiuni uzate

După 1990, au fost expulzate din limba română o seamă de noțiuni, onorabile până atunci. De pildă, cine s-ar mai încumeta să vorbească despre *mesajul* unui spectacol sau despre teatrul de amatori

fără teama că va fi luat peste picior? Am fost prezentă, acum câțva timp, la Festivalul formațiilor de teatru neprofesioniste din armată, desfășurat la Craiova și ajuns la ediția a X-a. Manifestare culturală organizată cu

grijă, gazde politicoase (de o amabilitate aparte a fost colonelul Ecaterina Oreviceanu, directoarea Cercului Militar din Craiova și a festivalului). Spectacole au fost de toate felurile, de la cele reușite și până la elucubrații ale unor regizori care au profitat de buna-credință a unor oameni mai puțin familiarizați cu „modernismul” în artă. Este lăudabil faptul că mai toate Cercurile militare, făcând față sărăciei, au reușit să

angajeze pentru îndrumarea trupelor regizori profesioniști ori actori. Totuși, o mai atentă selecție a acestora se dovedește necesară. Am putut vedea reprezentații de ținută, realizate după toate regulile artei: **Repetabila scenă a balconului** de Dumitru Solomon, regia: It. col. Constantin Ștefănescu (Teatrul Tinerimii din Mangalia), **În căutarea sensului pierdut** de Ion Băieșu, regia: Mihai Lungeanu (Cercul Militar din Caracal), **Galeria condamnaților** de N. Goga, regia: Viorica Geantă-Chelbea (Cercul Militar din Brașov) - creații ce mă fac să cred că teatrul de amatori nu și-a găsit sfârșitul o dată cu evenimentele din '89, că el poate constitui pentru mulți o îndeletnicire aducătoare de satisfacții, iar pentru unii, posibilitatea de a avea un prim contact cu arta scenică (teatrele de amatori - militare sau civile - își continuă activitatea în primul rând în orașele fără instituții profesioniste:

Caracal, Mangalia, Vatra Dornei, Lugoj, Făgăraș etc.).

Ar mai fi de remarcat faptul că, în cadrul manifestării de la Craiova, la mare cinste s-a aflat dramaturgia românească: din cele zece producții prezentate, în șase suportul au fost piesele autohtone, patru aparținând unor autori contemporani (Dumitru Solomon, Ion Băieșu, N. Goga, Petra Zurba). De altfel, în fruntea „plutonului” au fost așezate - datorită voturilor juriului, dar și aplauzelor publicului - **Repetabila scenă a balconului** și **În căutarea sensului pierdut**.

Importantă mi se pare a fi dăruirea și mai ales tenacitatea cu care aceste trupe de artiști amatori continuă să lucreze. În timp, cu siguranță, ei vor reda întreaga onorabilitate cuvântului „amator”, care, în fond, înseamnă „iubitor de...”

Marinela Țepuş

În căutarea sensului pierdut de Ion Băieșu (Caracal)

O școală pentru spectatori

Dacă nu am ști că românul s-a născut poet, am putea fi tentați să credem că s-a născut francofon. Semnul cel mai pregnant al acestei calități pare a fi interesul din ce în ce mai larg pe care limba lui Voltaire, ca și întrebuintarea ei scenică, îl stârnește în rândul tinerei și foarte tinerei generații.

Așa că s-a găsit un „copil mai mare”, care să le întrețină copiilor și adolescenților visul francofoniei. Se numește PapaDidi, alias Florin Didilescu, și a pus pe picioare, la Arad, un festival internațional de teatru dedicat trupelor școlare.

Prezență *hors concours*, trupa Amifran din Arad a fost revelația festiva-

lului. Spectacolul lor cu **Tom Jones** după Fielding a fost singura montare care a ținut în sală cinci-șase sute de tineri. Mulți profesioniști care cred că fac comedie, deși au cam pierdut ingenuitatea harului comic, ar fi putut lua lecții... Au mai convins trupa celor de la Liceul francez din Viena, precum și francezii din Saint-Jean de Monts. Juriul internațional, ale cărui criterii au vizat deopotrivă calitatea limbii vorbite pe scenă și virtuțile artistice, a distribuit distincțiile după cum urmează: Marele Premiu - **Vivre ses vies**, Liceul „Mihai Eminescu” din Baia Mare, Premiul I - **Le perroquet** de Charles Quint, Liceul „Mihai Eminescu” din Cluj, Premiul II - **L'Epouvantail**, Colegiul Național „Andrei Mureșanu” din Bistrița, Premiul III - **Les Précieuses Ridicules**, Grupul Școlar Industrial Tehnoton din Iași. Cu premii sau fără premii, acești tineri francofoni vor păstra în ei, o viață întreagă, poate, „microbul” artei teatrale. Și vor deveni, cu siguranță, într-un *futur proche*, buni spectatori de teatru.

Tom Jones după Fielding (Arad)

Adrian Palcu